

*Kabir ve Makamlarıyla
Yunus Emre*

Abdulhalim Durma

Rüzgara bir koku ver ki, hırkandan;
Geleyim, izine doğru arkandan;
-Necip Fazıl Kısakürek-

Kabir ve Makamlarıyla Yunus Emre

Doğan Kaya'nın çalışmasından öğrendiğimize göre, Kırşehir ilinin Ulupınar Kasabası ile Aksaray iline bağlı Sarıkaraman (Sarıköy) Kasabası arasında yer alan 1267 rakımlı Ziyaret Tepe'de medfun kişinin Yunus Emre olduğu kabul edilir¹. Kırşehir ve Aksaray Valiliklerince Yunus Emre ile hocası Taptuk Emre için anıt mezarlar yaptırılmış olup her yıl yine Kırşehir ve Aksaray Valiliklerince Yunus Emre'yi anmak üzere ortak törenler düzenlenmeye devam edilmektedir. Yunus Emre'ye izafe edilen mezar, bugün Ortaköy ilçesinin Reşadiye köyündedir. Ortaköy, 1957'de ilçe olmazdan evvel, Aksaray'a bağlı idi. Aksaray ise bugün Konya'ya bağlı bir ilçe değil, 68 plakalı ilimizdir.

Vilayetname'de Yunus Emre'den şöyle söz edilmektedir². "Sivrihisar" ın kuzeyinde Sarıgök derler, bir köy vardı. O köyde doğmuş Yunus Emre adlı biri vardı. Bu erin mezarı da gene doğduğu yere yakındır. Yunus, ekincilikle geçinir, yoksul bir adamdı. Bir yıllık kıtlık olmuştu, ekin bitmemişti. Hacı Bektaş" ın vasfını o da duymuştu. " Gideyim, biraz bir şey isteyeyim" dedi. Bir öküzü alıç yükledi, vara vara Karaöyük" e geldi. Hünkâr" a; Yoksul bir adamım, ekinimden birşey alamadım, yemişimi alın, karşılığını lütfedin, ehlimle ayalimle aşkınıza yiyeyim" dedi. Hünkâr emretti, alıcı yüklediler. Bir-iki gün sonra Yunus, memleketine dönmeyi kararlaştırdı. Hünkâr bir derviş gönderdi.

¹ KAYA Doğan, Yunus Emre'nin Aksaray Ortaköy'deki mezarı üzerine düşünceler

² Ahmet Yaşar Ocak'ın Ğslam Ansiklopedisine yazmış olduğu makaleden öğrendiğimize göre, muhtemelen XV.yüzyılın sonunda kaleme alınan eserin yazarları olarak Süfli Derviş lakabıyla anılan Musa b. Ali ve Uzun Firdevsi kabul edilir. Kökleri Orta Asya'da Ahmed Yesevi dönemine kadar uzanan şifahi rivayetlerin yanı sıra bazı menakıb mecmualarının da kaynak olarak kullanıldığı anlaşılr. Eser, Hacı Bektaş'ın Ğmam Ali er-Rıza'nın soyundan bir seyyid ailesinin oğlu olarak dünyaya gelişini, Horasan'daki çocukluk ve tahsil devresini, Ahmed Yesevi'ye intisabını, onun yanındaki hayatını, Anadolu'ya gönderilişini anlatarak başlar. Daha sonra hacca gidişi, oradan dönüšte Sulucakarahöyük köyüne (bugünkü Hacı Bektaş kazası) yerleşerek burada dergahını kurmasını, çevredeki Türkmenler ve gayrı Müslimler arasındaki faaliyetlerini, dönemin siyasi otoriteleri ve diğer sufilerle ahiler ve medrese mensuplarıyla münasebetlerini hikaye eder. Hacı Bektaş'ın hayatını da anlattıktan sonra halifelerinin gittikleri yerlerde Ğslamı yayma faaliyetlerini naklederek son bulur. Horasan'da geçen olaylar Hacı Bektaş'ı kafirlerle cihad eden bir gazi-veli hüviyetiyle takdim ederken Anadolu'daki menkıbeler onu daha çok kerametleriyle gücünü gösteren bir veli olarak tasvir eder. Genellikle dini tebliğ eden dervişlerin havasının hakim olduğu eser, Hacı Bektaş Veli'nin hayatı ve Bektaşilik tarihi için asli bir kaynak teşkil eder.

-„Sorum“ dedi, „Buğday mı verelim, nefes mi?“

Yunus“ a sordular. „Ben nefesi ne yapayım, bana buğday gerek“ dedi.

Hünkâr“ a bildirdiler. Buyurdu ki:

-„Her alıcın çekirdeği başına on nefes verelim.“

Bunu söylediler. „Ehlim var, ayalım var, bana buğday gerek“ dedi.

Bunun üzerine öküzüne buğday yüklediler. Yola düştü. Fakat köyün

aşağısına gelince hamamın öte yanındaki yokuşu çıkar çıkmaz; „Ne olmayacak iş ettim ben“ dedi.

„Vilâyet erine vardım, bana nasib sundu, her alıcın çekirdeği başına on nefes verdi, kabul etmedim.

Verilen buğday birkaç gün yenir, biter. Bu yüzden o nasiblerden mahrum kaldım. Döneyim varayım belki gene himmet eder.“

Bu fikirle dönüp tekrar tekkeye geldi. Buğdayı indirdi.

-„Erenler“ dedi, „Bana himmet ettiği nasibi versin, buğday gerekmez bana.“

Halifeler, gidip Hünkâra bildirdiler. Hünkâr;

„O iş, bundan böyle olmaz. O kilidin anahtarını Tapduk Emre“ ye sunduk.

Ona gitsin. Nasibini ondan alsın“ dedi.

Halifeler, Hünkâr“ ın sözünü Yunus Emre“ ye söyledi. O da Tabduk Emre“ ye gitti, Hünkâr“ ın selâmını söyledi, olanı biteni anlattı. Tabduk selâmı aldı.

-„Safa geldin, kademler getirdin. Halin bize malum oldu. Hizmet et, emek ver, nasibini al“ dedi. Yunus, Tabduk Emre“ nin tekkesinde odun çeker, arkasıyla getirirdi. Yaş ağaç kesmez, eğri odun getirmezdi. kırk yıl hizmet etti. Günün birinde Tabduk Emre“ ye bir neş“ e geldi, hallendi. Meclisinde Yunus-ı Guyende adlı bir şair vardı. Ona;

-„Söyle“ dedi.

O, mırın kırın etti, söylemedi. Tabduk;

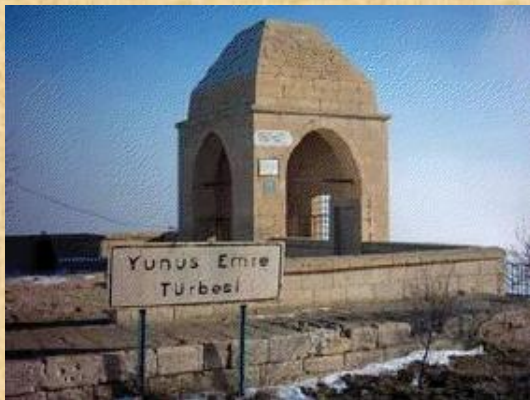
-„Yunus!“ dedi, „Sohbet et, şevkimiz var, işitelim.“

Yunus gene söylemedi. Bu sefer Tabduk, Yunus Emre“ ye döndü;

„Hünkâr“ ın nefesi yerine geldi, vakit tamam oldu, o hazinenin kilidini açtık, nasibini verdik, hadi söyle“ dedi.

Hemen Yunus Emre“ nin gözünden bir perde kalktı, söylemeye başladı. Söylediği nefesler, büyük bir divan oldu.”

Burada sözü edilen Sivrihisar ve Sarıköy, Doğan Kaya'ya göre, Eskişehir Sivrihisar ve Sarıköy olmayıp Aksaray'daki Sivrihisar ve onun kuzeyindeki Sarıköy, bugünkü ismiyle Sarıkaraman köyüdür.

Sivrihisar köyü, Aksaray ilinin Gelveri bucağına bağlı, buraya 5 km mesafede bir köydür. 27 haneye sahip olup, Aksaray'a 55 km mesafededir. Halkı Selanik muhaciridir. Bugün altyapı tesisleri bakımından çok geridir, fakat geçmişte önemli bir merkez olduğu muhakkaktır. Köyün kuzeyinde ve hemen üstünde, halkın 'kale' dediği, Sivrihisar Kalesi bulunmaktadır. Köy, bu kalenin eteğindedir. Vilâyetname'de sözü edilen Sarıköy, bugün Aksaray Ortaköy ilçesine bağlı olan Sarıkaraman köyüdür. Ortaköy'e 20 km. mesafededir. Sarıkaraman köyü, Bozdağ'ın güney ve güneybatı yamacına kurulmuştur. Beş ayrı yerleşme merkezinden oluşan köyde hayvancılık ve ziraat gelişmiştir.

Sarıkaraman köyünün kuzeyinde, 4 km mesafesinde halkın „Ziyaret Tepe” dediği mevki bulunmaktadır. Yunus Emre'nin türbesi, işte bu tepe üzerindedir. Halk, yüzyıllardır burada yatanı Yunus Emre bilir. Türbe, şu anda Ortaköy'ün Kırşehir sınırındaki son köyü olan Reşadiye arazisindedir. Reşadiye arazisi, daha önceleri, Sarıkaraman köyü yaylaları arasında idi. Türbenin çevresinde, burada daha önceleri evlerin ve zikir yerlerinin bulunduğunu gösteren duvar kalıntıları vardır. Türbe üzerinde hiç bir kitabe yoktur. Fakat 1944 yılına kadar bir kitabenin mevcut olduğu ileri sürülür. Bu konuda Refik Soykut şu bilgileri vermektedir: “Nevşehir” in Nar kasabasına şaraphane yapıldığı 1944 yılında aslen Sulhanlı (Ulupınar)” dan olan Mehmet Cingi ile kardeşi Sami Cingi de (ikisi de mühendis imiş) burada faaliyet gösterirler. Aldıkları krom madeni arasında mezardan çıkardıkları yazılı taş da götürürler. Ekrem Kültepe” ye göre bu taş, herhalde Konya” ya götürülmüş olabilmış.”

Önceki türbe yaklaşık 12 metre karelik olup oda şeklindeydi. Batı ve güney duvarları düz, diğer duvarlar ise dairemsi şekilde birleşiyordu. Yunus'un yattığı yer, girişte sağda kibleye düşen köşede idi. Türbenin batısında bir badem ağacı, kible tarafında da halkın dilek bezi bağladığı bir çitlembik bulunmaktadır. Türbeye giriş, güneybatı yönündeydi ve üstü açıktı (Halk bir türlü üstüne örtü tutturamamış.) ve bir kaç ağaç ile kapatılmaya çalışılmıştı. 1982 yılında A.Ü. Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Paleontoloji Anabilim Dalınca türbede yatanın kemikleri üzerine yapılan inceleme sonucu yazılan raporda oldukça önemli sayılacak bulgular ortaya çıkmıştır. Raporun bir bölümünde şu bilgiler yer almaktadır: “ Kültür ve Turizm Bakanlığının 3 Eylül 1982 gün ve 18-18 sayılı, ayrıca Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü” nün 13 Eylül 1982 gün ve 02.3 (06) 7091 sayılı yazı ve onayları gereğince, Kırşehir merkez ilçe köylerinden Sulhanlı (Ulupınar) köyü yakınlarındaki 1267 rakımlı Ziyaret Tepe” de yetkili resmi ve bilim kurulu tarafından açılan Yunus Emre” ye ait olduğu söylenen mezardan alınmış 12 parça kemik, bilimsel inceleme yapılmak üzere Emekli Albay Refik H. Soykut tarafından Anabilim Dalımıza getirildi. Söz konusu olan 12 kemikten 11 adedinin insana ve bireye ait olması, morfolojik yapılarının benzerliği bakımından kuvvetle muhtemeldir. Diğer kemiğin bir keçiye (adak hayvanı) ait olduğu, bu konunun uzmanı olan arkadaşlarımız tarafından

belirtilmiştir.

.....
1.Femur (uyluk kemiği)” a ait olan 2 parça yapıştırılarak aynı kemiğe ait olduğu görülmüştür...Özellikle linea asperanın çok belirgin ve çıkıntılı oluşu, kemiğin sağlam ve iri yapılı erişkin bir erkeğe ait olduğunu göstermektedir....

2. Talus (aşık kemiği): Kemiğin Caput tali, Collum tali ve Processus posterior kısımlarının bazı yerleri kopmuş ve kayıptır.. Collum talus” un üzerinde tibia” nın oluşturduğu iz (çömelleme faseti) mevcuttur ve kemiğin ait olduğu ferden çömelleme alışkanlığı olduğunu göstermektedir...”

Burada dikkati çeken nokta, kemiklerin çömelleme alışkanlığı olan bir erkeğe ait olduğunun ortaya çıkmasıdır ki, Yunus bu özellikleri taşıyan birisidir. Halk, buraya senenin belirli günlerinde yağmur duasına

gelir. Türbedeki Yunus Emre, bazan insanların gözüne gözüktür. Ekrem Kültepe'nin bu konudaki anlattığı bir olay şöyledir:

“... Sebzeleri sulayım diye uğraşırken, akşam oldu. Korkmağa başladım. Bildiğim sureleri hem okuyor, hem de işimi bitireyim diye, acele acele çalışıyordum. Ziyaret Tepe'den aşağı doğru, benim bulunduğum tarafa bir insan geliyor. Önce iyice baktım, tanıdığım bir kimse değildi. Sırtında kıldan dokuma bir şal vardı. Sarı benizli, elmacık kemikleri çıkık, sakalı beyaz, fakat kısa, yetmiş yaşlarında, elinde bir asası var. Şu taşın yanına kadar geldi.

-Kızım korkma ben buradayım, işini bitir, dedi ve taşın yanına durdu.

-Baba kimsin, nereye gidiyorsun? Akşamleyin buyur bize gidelim, işimi bitirince, dedim.

-Sağol kızım. Ben bir yere gitmem, buradayım, dedi ve devam etti. Sen ne zaman gelersen yavrum, ben buradayım.

-Baba kimlerdensin, adın ne, diye sordum.

-Ben Ziyaretliyim. Adım Yunus Emre, dedi.

İşim bitinceye kadar, o taşın yanında durdu. Ben de işimi bitirdim,

-Allah razı olsun, dedim.

Kitaplarda sözü edilen ‘batın toponun atılması’ da yaşayan vatandaşlar tarafından yemin billah anlatılır. Ayrıca buraya çocuğu olmayanlar yahut olup yaşamayanlar, yağmur ve bolluk bekleyenler, hayatta muvaffak olmak isteyenler hülâsa her türlü dileği olanlar ziyarete gelirler. Doğan erkek çocuklarına Yunus, Dede Yunus, Emre gibi isimler konulur. Gerçekten de Sarıkaraman halkının isimleri arasında bu isimler belli bir yekun tutacak derecede fazladır. Ziyaret Tepe çevresinde şu anda yok olan bir Zaviye Köyü vardı. Yeri hâlâ bellidir. Reşadiye halkı evlerini yaparken, kalıntının taşlarından istifade etmişler. Tepenin eteğinde Yunus Emre'nin Çile Damı bulunmaktadır. Çile Damı ile ilgili olarak Refik Soykut şu bilgileri aktarır:

“Ziyaret Tepe” nin hemen doğu eteğinde, kuru dereyi geçince düzlükte, iç ölçüleri 3.5 X 3.7 m. Olan tonoz kubbeli, Horasan harçlı, epeyce yaşlı, harap bir yapı bulunuyor. Yaklaşık 110 cm. kalınlıktaki duvarları bir hayli dökülmüş, tonoz kubbe delinip çatlamış, nerede ise çökecek. Batıya dönük bir kapıdan ayrı hiçbir pece-penceresi yok. İçi ve çevresi epeyce dolmuşa benziyor. Köylülerin anlatımına göre, çok eskiden kalma bu yapıyı Yunus, bir süre çile damı olarak kullanmış. Ondan sonraki zamanlarda, dervişler burada toplanmışlar, zikir etmişler, riyazete çekilmişler, çile doldurmuşlar.

Zaman zaman eşkiyalar da barınmak istemiş ama, onlara tekin gelmemiş, tutunamamışlar.”

Yunus'un makamı ne gariptir, Aksaray ile Kırşehir sınırının bulunduğu yerdedir. Bu yüzden onun Kırşehir'de yattığını da ileri sürerler. Türbe Reşadiye köyü sınırındadır. Yani Aksaray Ortaköy'e aittir. Aksaray İli'nin kuzeyinde 35 km. mesafede bulunan Tapduk Köyü (eskiden Oflagu denirmiş) Ekecik (veya Beştepe) dağının eteğinde kurulmuştur. Bu köyde, Tapduk Emre'ye ait olduğu söylenen, dağ eteğinin üst kısmında yer alan ve son yıllarda yeniden çevre düzenlemesi yapılan türbe ve camii bulunmaktadır. Cami içinde sağ kısımda üstü hasır ve kavak ağacı ile örtülü ahşap parmaklıkla çevrili mezar yer almaktadır. Yöre halkı

arasında Yunus Emre'nin Tapduk Baba'yı sık sık ziyaret ettiği ve Yunus Emre'nin mezarının da türbenin yakınında olduğu düşünülmektedir. 1988 yılında yıkılan cami kaldırılarak doğu tarafına taştan yapılmış, minaresi bulunan yeni cami inşa edilmiştir. Eski camii içinde yer alan Tapduk Emre'ye ait olduğu söylenen mezar bozulmadan üst kısmına taş sanduka yapılmıştır. Taş sandukanın etrafı dikdörtgen şeklinde bir duvarla çevrelenmiştir. Tapduk Emre mezarının görülmesi amacıyla duvarın üst tarafına demir parmaklıklı pencere yapılmıştır. Yeni yapılan camii ile taş sanduka türbe arasındaki eski camiinin yıkımı sırasında insan kemiklerine rastlanmış olup bunların derviş Tapduk Emre' nin müridlerine ait olduğu sanılmaktadır. Toplu mezar bulunan odanın sol tarafında taşla yapılmış ve baş kısmına sarık şeklinde baş taşı olan bir mezar bulunmaktadır. Köylüler tarafından bu mezarın Yunus Emre'ye ait olduğuna inanılır. Mimari açıdan eski olan ve Yunus Emre' ye atfedilen mezarın baş taşı dışında kalan kısımlar yeni malzemeden yapılmıştır. Aksaray'dan Akın köyü üzerinden Borucu asfaltı ile köye ulaşmak mümkündür.

Bu defa Vilayetname'den Tapduk Emre hakkında şunları öğreniyoruz. „Rum erenleri, Hacı Bektaş-ı Veli'ye gidecekleri vakit, (Tapduk) Emre'ye „Haydi“ dediler „Sen bizimle gel“ . Emre çok kuvvetli bir erdi. „Dost divanında bütün erenlere nasib üleştirilirken, Hacı Bektaş adlı er görmedik.“ dedi, Hacı Bektaş'a gitmedi. Hacı Bektaş'a, Emre'nin sözünü haber verdiler. Hünkâr Sulucakarahöyük'te, Kadıncık Ana'nın evine yerleşince, her taraftan muhip, mürid gelip ihtirilmaya başlandı. Hünkâr Saru Ğsmaî'i gönderip Emre'yi çağırttı. Emre, yanına gelince Hacı Bektaş; „Siz“ dedi, „Dost divanında erenlere nasib üleştirilirken Hacı Bektaş adlı bir kimse görmedik.“ demişsiniz. „O nasib üleştirilen elin nişanesi vardır. Onu da bilir misiniz?“ Emre; „O divanda yeşil bir perde vardı.“ Dedi. „Onun ardından bir el çıktı, bize nasib üleştirdi. O elin avucunda latif, yeşil bir ben vardı. Şimdi bile görsem tanırım.“ Hacı Bektaş elini açtı. Hacı Bektaş'ın avucunda, o güzelim yeşil beni görür görmez, üç kere; „Tapduk Hünkârım“ dedi. Bundan sonra adı Tapduk Emre oldu. Emre başındaki tacı çıkartıp Hünkâra teslim etti. Hünkâr, tacını tekbirleyip giydirdi. O da izin alıp makamına döndü.’

Tapduk Emre, bugün köydeki caminin minberi karşısında yatmaktadır. Cami yapılmazdan evvel burası bir külliye imiş, fakat kendiliğinden yıkılmış. Camie girerken tabaka halinde, daire şeklinde tahminen 2.5 m. çapında, üstü düz bir taş bulunmaktadır. Bu taş Tapduk Emre'nin müritleriyle birlikte yemek yediği Yemek Taşı diye

adlandırılır. Ayrıca Tapduk'un insanlara ilahi yolla şifa verdiği, sapı ve tokmağı ağaç olan Şifa Tokmağı da buradadır.

Doğan Kaya, Yunus Emre'nin kabrinin Sarıkaraman'da olduğunu ispatlamak için bölgedeki alıç ağaçlarının varlığını da gösterir. Bilindiği gibi, Velayetname'de Hünkâr Hacı Bektaş Veli'nin yanına, köyü Sarıkaraman'dan kalkıp giden Yunus Emre yanında eli boş gitmemek için alıç da götürmüştür. Hacı Bektaş'ın makamının bulunduğu yer ile Sarıkaraman arasındaki mesafe yolculuk için uygundur. Oysa Konya Karaman veya Eskişehir Sarıköy ile Hacı Bektaş arasındaki mesafe yolculuk için o devre göre oldukça uzun

sayılır. Sarıkaraman'da çiftçilikle uğraşarak ömrünü tamamlamış olan Yunus sanıldığı gibi, çiftlik sahibi ve varlıklı biri değildir. Burası, Eskişehir'deki Sarıköy'ün çıplak tepeleri ve çorak vadisi gibi olmayıp verimli bir arazidir. Bunu kendisi de şiirlerinde açık açık dile getirmiştir. Orada yatan bizim mal-mülk sahibi, varlıklı Yunus Emir Bey olmayıp tersine yoksul Yunus'tur. Ömrünün belli bir döneminden sonra yerleşik hayatı seçmiş biri olarak görülür. Şiirlerinde yaşamış olduğu yer ile ilgili ipuçları vardır.

“Gah bir gazi olam,
Efrenk ile ceng eyleyem”,

derken, gayr-ı müslimlerle savaşmak istediğini bildiren Yunus'un Eskişehir gibi Tekfurlara yakın bölgede yaşaması düşünülemez. Bu sözler Anadolu'nun daha içlerinde yaşayan birisine ait olmalıdır. Bu da demektir ki, Yunus, Tekfurlara sınır olan bölgede yaşamamıştır. Yunus'un şiirlerinde çevgana yer vermesi de dikkati çeker:

“Kim ala bu topu çevganımızdan
Top uran meydana çevgan benümdür
Ele çevgan almadın, meydan arzu kıarsın
Erenler meydanında yuvarlanır top idim
Padişah çevganında kaldum ise ne oldu”

Halbuki çevgan Konya, Niğde ve Kayseri'de oynanan ve eski bir Türk oyunudur.

Yunus Emre'nin kabrine sahip çıkan iddialı ikinci şehir ise Eskişehir olacaktır. Yunus Emre Külliyesi Eskişehir'e bağlı, Mihalıççık İlçesi Yunus Emre Beldesi'nin (Sarıköy) kuzeydoğusunda Eskişehir-Ankara demiryolunun hemen güneyinde yer alır. Yunus Emre'nin ilk mezarı 13. yüzyıla ait olup, demiryolu bitişiğinde, 1,5 - 2 m. yüksekliğinde duvarları olan bir avlu içindedir. Yunan İşgalinde yıkılan ilk mezarından 1949 yılında alınarak bir törenle ikinci mezarına, 1970 yılında da üçüncü mezarına nakledilmiştir. Üçüncü mezarı Selçuklu mimarisini andıran 8 sütunlu, kemerli,

etrafı açık sekizgen bir türbe halindedir. Mezar taşının ön cephesinde,

“Gelin tanış olalım,
İşi kolay kılalım,
Sevelim sevilelim,
Dünya kimseye kalmaz”,

sözleri yazılıdır. Külliye'nin diğer parçaları olarak türbenin dışında çeşme, müze, cami, minare, şadırvan, kültür evi ve Yunus Emre'nin bir heykeli bulunmaktadır. Mezarlar, Türbe ve Çeşmeye ilaveten, Milli Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından 15.09.1970 tarihinde Yunus Emre Müzesi inşaatı başlatılır. Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığı, Toprak İskan Genel Müdürlüğü, Eskişehir Toprak İskan İl Müdürlüğü, cami, minare, şadırvan ve kültür evinden oluşan çok amaçlı sosyal ve kültürel tesisler inşa edilerek bir Külliye oluşturulur. Yapılar kompleksi üslup bakımından, Selçuklu Dönemi Mimari özelliklerine benzetilmek istenmiştir.

Külliye, kültür varlığı olarak koruma altındadır. Müze, türbenin mimari üslubuna uygun mimaride yapılmış olup, Kültür Bakanı Talat Halman, Eskişehir Valisi Mehmet Saraçoğlu zamanında 19. 09. 1971 tarihinde ziyarete açılmıştır. Külliye içinde yer alan Müze binası kesme taştan tek katlı,

giriş kısmı revaklı, pencereleri kemerli, tek teşhir salonlu olup, bir idari odası vardır. Teşhirde Yunus Emre Zaviyesine ait dört adet Berat, iki adet Muhasebe Koçanı, bir adet Muhasebe Defteri, iki adet Muameleli ve Telhisli Arzuhal, bir adet Defter Hane-i Amire Kadı'nın Özü'nün kopyası, birinci ve ikinci mezarlarından nakil sırasında çekilmiş fotoğraflar, Yunus Emre'yi tanıtıcı kitaplar, Yunus Emre'nin dörtlüklerini içeren levhalar, Selçuklu Dönemine ait mermer mimari parçalar ve etnografik malzeme yer almaktadır. Müze, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Eskişehir Arkeoloji Müzesi Müdürlüğüne bağlıdır.

Yunus Emre, Sivrihisar'ın kuzeyinde Sarıköy'de yaşamıştır. Yunus'un ilahilerinde Bektaşilik izleri görülmekle birlikte, Sivrihisar'da bulunan Yunus Emre dergahında Kadiri ve Bektaşi zikirleri yapılmaktaydı. Bu sebeple Yunus'un Kadiri tarikatına mensup olduğuna dair rivayetler de çok güçlüdür.

Yunus Emre, öz be öz Sivrihisarlı bir Türkmendir. Tahsilini Selçuk Medresesi'nde tamamlamış, bunu da kafi görmeyerek Taptuk Emre'ye intisap ederek ilmini ve feyzini doruğa çıkarmıştır. Yunus Emre Sivrihisar'da bir külliye kurmuştur. Bu külliye eskiden hapisane olarak kullanılan yerde idi. Burası şimdi Hükümet Konağı'dır. Eskiden Sivrihisar'a bağlı olan Sarıköy'de çiftçilik yapmış pirinç ekip kaldırmıştır. Sivrihisar'daki Ahi teşkilatında görev yapmıştır. Şeyh Baba Yusuf 5,5 asır önce yazdığı Mahbub-ul Mahbup adlı eserinde Yunus Emre'nin

Sivrihisar'da doğup büyüdüğünü belgeler³. Yunus Emre Müzesindeki belgeler 19. göbek soyu ve

³ Şeyh Baba Yusuf, Hacı Bayram Veli Hz.'nin halifesidir. Bayramiyye Tarikatine mensuptur. Beyazıt Camii'nin ilk kürsü vaizidir. Keramet sahibi bir veli olduğu belgelerle sabittir. Kurşunlu camiini Şeyhi ve müşşidi olan Hacı Bayram Veli'nin bir işareti üzerine yaptırmıştır. Oğlu Hamdi Baba da evliyalardandır. Şeyh Baba Yusuf Hz. hicri 918 yılında vefat etmiştir. Eyüp Sultan mezarlığında medfundur. Sivrihisar'da doğmuştur. Doğum tarihi hakkında kesin bir bilgi yokken ölüm tarihi kimi kaynaklarda 1507 olarak gösterilmiştir. İlk tahsilini

türbedarı olan Kamil Yakan hoca tarafından Prof. Gölpınarlı'ya 1948 yılında Sivrihisar'da verilmiştir.

Yunus Emre'nin soyu, Selçukluların Anadolu'yu Türk'e yurt yapmak için Orta Asya'dan getirilip, Sivrihisar'a Uç olarak yerleştirilen Oğuz boyuna dayanır. 19. göbekten torunu olan merhum Mustafa Kamil Yakan Hoca, Yunus Emre'nin yıllarca türbedarlığını yapmış, ölümüne kadar Osmanlı ve Cumhuriyet devrinde devletten bu sebeple maaş almıştır. Tekke ve Zaviyelerin ilgasına kadar da Sarıköy'deki pirinç tarlalarından hisse almıştır. Bu durum Kamil Yakan Hoca'ya babası Hacı Yakup Hocadan intikal etmiştir. Yunus Emre'nin Sivrihisar'da kendi ismiyle mârûf eski hükümet konağı arkasında külliyesi vardı. Bu külliyyede Kadiri zikri yapılan Yunus Emre Dergahı, bir mescit, imarethane ve misafirhane mevcut idi. Eski hükümet konağının yıkılması ve hapishanenin yeni binasına nakli ile ortadan kaldırılır.

1948-1949 yıllarında Sivrihisar'a Yunus Emre hakkında araştırma yapmak için gelen zevat Halk evinde birkaç gün kalarak tetkik ve müşavere yaparlar. Kendileri soyundan olan ve Sivrihisar'da son kadiri şeyhi olan Kamil Yakan Hocaya götürülür. Merhum Kamil Hoca Yunus Emre'nin soyundan olduğunu delil ve belgelerle anlatır. Yunus Emre'nin soy beratını, zaviye ve vakıf senetlerini, kitaplarını araştırmacılara verir. Sözü edilen bu belgeler Sarıköy'deki Yunus Emre Müzesindedir.

Yunus Emre'nin şeceresine ait vakfiye kayıtlarından ve beratlardan elde edilen bilgilere göre ve 1144 tarihli berattan itibaren tevarüs eden isimler şu şekildedir. Yunus Emre – Abdülcélil, Abdülkerim, Derviş Mustafa, Şeyh Yakup, Şeyh Osman, Şeyh Mehmet, Şeyh Nasuh, Derviş Gıbrahim, Derviş Halil, Ebül Müslim Çelebi, Şeyh Süleyman, Şeyh Mustafa, Yakup Hoca ve Kamil Hoca'dır. Bu bilgilerin Sivrihisar İlçesinin Bursa sancağı, Kütahya sancağı, son olarak da Ankara sancağına bağlı iken elde

edilmiş vakfiye kayıtlarından sağlanmış olduğu ileri sürülür.

babasının yanında yapmış, daha sonra Sivrihisar medreselerinin en ünlülerinden biri olan Selçuk Medresesi'nde eğitimini tamamlayarak icazet almıştır. Bayramiye tarikatına mensuptur. Arapça'yı ve Farsça'yı ana dili gibi bildiği yazmış olduğu eserlerinden anlaşılmaktadır. Hattatlıkta da usta olan Yusuf, II. Beyazıd'ın yaptırdığı Beyazıd Camii Şerifi'nin ilk Cuma ve Kürsü vaizidir. Hicri 898 yılında bitirip, ibadete açtığı Sivrihisar Kurşunlu Camii dikkate alınması gereken önemli bir eserdir. Mevhub-u Mahbub isimli bir kitabı bulunan Şeyh Baba Yusuf'un mezarı İstanbul Eyüp Sultan'dadır. Şeyh Baba Yusuf Yunus Emre'nin Sivrihisar'da doğmuş, yetişmiş, ve Sarıköy de medfun olduğunu, Ravza-i Mutahhara da nazm ettiği meşhur eseri olan MAHBUB-U MAHBUB adlı kitabının Sivrihisar'a ait bölümlerinde şu şekilde izah ederek, Yunus Emre'nin Sivrihisarlı olduğunu (beş asır) önce tescil etmiştir:

„Sebep anmak durur Sivrihisar'ı
Senâ medh itmeğe men bu diyarı
Azizlermiş hususâ Yunus Emre,
Gdermiş zühd-ü uzlet uyub emre,
Bu yeredir bu zümrenin mezarı
Müşerref eylemişlerdir bu diyarı...

Yunus Emre'ye sahip çıkan bir il de Karaman'dır. Kirişçi Mahallesi'nde Yunus Emre Camii bitişiğinde yer alan türbenin cami içine iki, batıya da bir penceresi açılır. Türbe Yunus Emre Tekkesi ile birlikte Karaman oğlu devrinde yapılmıştır. Türbenin güney kısmı Yunus Emre Şiir Parkı olarak düzenlenmiştir.

Cami Yunus'un ölümünden 29 yıl sonra Kirişçi Baba tarafından yaptırılmıştır. Karamanoğulları dönemine ait cami, Kirişçi Mahallesi'nde, kesme taştan, merkezi kubbeli bir yapıdır. Son cemaat yerinde dört sütun üzerinde, ortada oval, yanlar da yuvarlak

kubbeler vardır. Kubbeye, içten dört köşede yarımşar kubbe ile geçilir. Stalaktitli alçı mihrabı, geometrik süs, kıvrık dal motifi ve nesih yazı ile dekore edilmiştir. Daha önce bir çok onarımla orijinallliği ortadan kalkan cami, 1994 yılında aslına uygun olarak yeniden restore edilmiştir.

Merkezi kubbenin sağında, iki kemer açıklıklı dikdörtgen planındaki zikir yerine, buradan da Yunus Emre'ye ait türbeye geçilir. Türbe camiden ayrı iken, sonradan aradaki kısmın üzeri kapatılmış ve türbe, cami ile birleştirilmiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü mülkiyetinde olan Yunus Emre Türbesi, Yunus Emre Camii yanında yer almaktadır. 13. Yüzyılda Karamanoğulları Beyliği devrinde, tamamen kesme taştan kare planlı merkezi kubbeli olarak inşa edilmiştir. Esasen o devirde burada bulunan zaviyenin mescididir. Batısında zikir yeri ve bitişiğinde Yunus Emre Türbesi bulunmaktadır. Türbe caminin batı tarafında, zikir yerinin bitişiğindedir. Tamamen kesme taşla yapılmıştır. Üzeri beşik tonozla örtülüdür. Zikir yerine iki, batıya bir pencere açılmaktadır. Kemerleri tek taştan yapılmış olan kapısı basıktır. Türbenin içi zikir yerinden ve caminin zemininden yüksektir. Altında cenazelik yoktur. Türbenin içinde tahtadan işlemesiz olarak yapılmış dört sanduka vardır. Kapıya göre sonda olan sandukanın Yunus Emre'ye, ikinci sandukanın Tapduk Emre'ye, üçüncü sandukanın Yunus Emre'nin oğluna, dördüncü sandukanın da kızına ait olduğu söylenmektedir.

1240 yılında Karaman'da doğmuş 1320 yılında yine Karaman'da vefat etmiş olduğu ileri sürülen Yunus Emre'yle ilgili kaynaklarda, atalarının Horasan'dan gelerek Karaman'a yerleştiği ve Yunus Emre'nin Karaman'da yaşadığı belirtilmektedir.

Başbakanlık Arşivinde Yavuz Sultan Selim dönemine ait 871 nolu Konya il yazıcı defterinde yer alan belgede Yunus'un bağlı bulunduğu aile reisi İsmail Hacı'nın, cemaati ile birlikte Horasan'dan Larende'ye (Karaman) gelerek burada yerleşip yurt edindiği yazılıdır. Bu belgede adı geçen Hacı İsmail Köyü, Yunus Emrenin dedesi

olan Hacı İsmail tarafından kurulmuş olup Karaman'a 29 Km. uzaklıktadır. Yine bu belgede Yunus Emre'nin, Karamanoğlu İbrahim Bey'den Yerce adındaki yeri satın aldığı ve ölünce mülkünün çocuklarına miras kaldığı belirtilmektedir.

Evliya Çelebi, Seyahatnamesinde Karaman'a gelişinden bahisle "Kirişçi Baba Camiinde Yunus Emre Hazretleri merkadi (mezarı) bulunmaktadır. Anın Türkice tasavvufane ebyat-ı eş'arı, ilahiyatı meshur-i afak'tır", diyerek Yunus Emre'nin türbesi, tekkesi ve zaviyesinden söz eder.

Vakıf kayıtlarından, Kirişçi Baba adı ile tanınan Yunus Emre Zaviyesinin 1500 tarihlerinde Nureddin Emre adlı birinin elinde olduğu anlaşıyor. Karaman'da Kirişçi Baba Camiine bağlı bir Yunus Emre Kabristanı'ndan, Yunus Emre Dergâhı'ndan, hatta Yunus Emre Sokağı'ndan söz eden kaynaklar dışında bazı vakıf ve tapu kayıtlarında, Konya salnamelerinde, Mevlana Müzesinde bulunan cönklerde, İ. Hakkı Konyalı'nın 1930'larda, daha yıkılmadan evvel görmüş olduğu bu tekeden söz edilir.

Yunus Emre'ye sahip çıkan illerden biri de Manisa'dır. İl merkezine 140 km, Kula ilçesine 21 km uzaklıkta bulunan köy, adını Yunus Emre'den alır. İzmir-Uşak asfaltından Gökçeören yol ayrımından sapan yolla ulaşılan köyün nüfusu 2000'de 408 kişi'dir. Yunus Emre'nin bu köyde yaşamış ve ölmüş olduğu kabul edilir. Kök boyalarıyla süslenmiş Carullah bin Süleyman Camii'nin görenleri hayran bıraktığı köyde, güz aylarında Yunus Emre anma günleri yapılır ve her yerden gelen insanlar bu günlere katılır.

Burada halkın muhayyilesinde Yunus Emre hakkında anlatılan şu rivayetler yer eder. „Bir gün Tabduk Emre, talebelerine kırlardan çiçek toplamalarını söyler. Her talebe bir sürü çiçekle geri döner. Fakat Yunus Emre, hangi çiçeği koparmak üzere yönelse, o çiçeği zikir ve tespih halinde görür ve koparamaz. Fakat çiçeklerden birisi zikirden geri kaldığından kendisini koparmasını, Yunus'a söyler. Yunus Emre de çiçeği koparıp Tabduk Emre'ye getirir. Başına gelen olayı da şeyhine anlatır. Şeyh, bu çiçek tecrübesiyle Yunus Emre'ye erdiğini anlatmak istemiş ise de Yunus yine bundan bir şey anlayamamıştır. Yunus Emre 40 yıl Hocası Tabduk Emre'ye hizmet eder. Himmet edilmediğine

inanarak dayanamaz hocasının yanından ayrılır.Yolda giderken iki dervişe rastlar. Onlarla beraber yola devam eder. Yolda karınları acıktığı bir sırada, dervişlerin yaptığı bir dua üzerine, önlerine birer kap yemek gelir. İkinci defa karınları acıktığında, dervişler, Yunus Emre'ye yemekleri tedarik etmesini söyler. Yunus Emre yemek tedarik edemeyeceğinden ve erenlerin yanında mahcup olacağından çekinir. Ve Allah'a, „Beni bunların yanında mahcup etme, bunlar kimin yüzü suyu hürmetine dua ettilerse, benimkini de onlarınkinin yüzü suyu hürmetine ver“, diye yalvarır. Yunus'un bu duası üzerine hepsinin önüne bu defa ikişer kap yemek gelir. Dervişler, Yunus Emre'ye kimin adına dua ettiğini sorarlar.

Yunus Emre ,önce siz kimin için dua ettiğinizi söyleyin, ondan sonra ben söyleyeyim', der. Dervişler, ,biz şu meşhur Yunus Emre için ve onun yüzü suyu hürmetine dua ettik', derler. Ve bu olay sonucunda hata ettiğini, himmete kavuşmuş olduğunu anlayan Yunus Emre köyündeki şeyhi Tabduk Emre'nin yanına geri döner.' ,

Tabduk'un karısı Fatma Sultan'a giderek, kendisinin affettirilmesini rica eder. O da ,Sen sabahleyin kapının eşiğinde yat, biz şeyh ile gelirken, asası sana deyince, o bana sorar, bu

kim der, ben de Yunus derim. Eğer o hangi Yunus derse, hemen buradan uzaklaş. Yok eğer bizim Yunus mu derse, hem seni affettiğini hem de mertebeye ulaştığını anla', der. Yunus Emre Fatma Sultanın dediklerini yapar. Tabduk Emre, bizim Yunus mu deyince, Yunus Emre şeyhinin ayaklarına kapanarak affını diler.

Tabduk Emre, ölmeden önce müritlerine, Yunus'un mezarının türbe kapısı önüne yapılmasını vasiyet eder. Emre köyü halkı, Tapduk bununla ,kendisini ziyarete gelenler, ilk defa Yunus'u ziyaret etsinler, o benden ziyade buna layıktır', demek istemiştir derler. Bu konuda bir diğer açıklama da şöyledir. Yunus Emre, şeyhine yıllarca hizmet etmiş, hep ona bağlı, sadık bir mürit olarak kalmıştır. Hayatta en çok sevdiği şeyhine karşı gösterdiği hürmeti, ebediyete kadar devam ettirmek için, Yunus Emre türbenin içerisine girmemiş ve mezarının şeyhinin türbesinin önünde yapılmasını vasiyet etmiş.. Şeyhimi her ziyarete gelen, benim bağırma basarak türbeye girsin. Şeyhimin yanında ben bir hiçtim. Her zaman onun yanında bir hiç, bir kul olarak kalmak isterim', demiştir.

Türbe kapısı önünde üstü açık olan Yunus Emre'nin mezarında üzerinde dergaha yıllarca odun taşıdığını sembolize eden küçük bir balta şeklinin bulunduğu bir mezar taşı yer almaktadır. Türbenin içersinde ise, ortada Tabduk Emre'nin onun yanında da Tabduk Emre'nin eşi Fatma Sultan, kızı Fulya Hanım, torunu ve diğer aile efradına ait 10 mezar vardır.

Mezar taşlarında bir kitabeye rastlanılmamasına rağmen, çevre halkı tarafından uzun yıllardır anlatılan rivayetler ve bir takım belgelerden, Yunus Emre ve hocası Tabduk Emre'nin burada yattıkları kabul edilir. Çok eskiden ziyarete gelenler, Emre köyüne belirli bir uzaklıkta hayvanlarından iner, Yunus Emre'nin manevi nüfuzu alanına girdiklerini söyleyerek, türbeye kadar yayan giderlermiş. Kula'dan gelen ziyaretçiler, Emre köyüne yarım saat bu uzaklıkta Karataş'ta, Menye'den gelenler, Emre'ye 40 dakika uzaklıkta olan Menye gediğinde, Kenger tarafından gelenler ise, köye yarım saat uzaklıkta olan Çayırıcık'ta hayvanlarından inerler, buradan itibaren türbeye yürüyerek ulaşırlarmış.

Yunus Emre ve hocası Tapduk Emre'yi binlerce kişi ziyaret etmekle beraber en çok ehl-i tarik olanlar, çocuğu olmayanlar ve çocuğu yaşamayanlar ziyaret ederlermiş. Ziyaretçiler, dileklerinin yerine gelmesi için, bir çok şeyler adarlar ve koyunlar keserlermiş. Eskiden köyde günde en az iki üç koyun kesilir, ziyaretçiler tarafından kestirilen kurban etleri Emre köylülerine dağıtılmış. Çocuğu olmayanlar, muayyen dualar okuduktan sonra, Yunus Emre'nin kabrinin başucunda bulunan delikten ellerini sokarlar, içerden aldıkları böceği yerlermiş. Bu ziyaretten sonra erkek çocukları olursa, adını Yunus koyarlarmış. Çocuğu hasta olanlar Yunus Emre'yi ziyaret eder, çocuklarının yaşaması için dua eder, kurbanlar keserlermiş. Eğer çocukları yaşarsa, adını Yunus koyarlarmış. Emre köyü ve çevrede bir çok erkek çocuğun ve yaşlı erkeklerin adı, bundan dolayı Yunus'tur. Yunus Emre'ye ait mezarlarda Kula'daki kadar vesikalarla desteklenen başka türbe mevcut değildir. Hatta Yunus Emre'nin odun kestiği yerin adı bugün dahi bilinmekte Çingirak Deresi , Kale ve Eserler Dağı diye anılmaktadır.

Kula Halk Eğitim Merkezinin web sitesinden öğrendiğimize göre, Yunus Emre'nin Kula'nın Emre köyünde yattığına dair ilk resmi vesikalar M.Çağatay Uluçay'ın Saruhan Beyliğine ait yazdığı kitapla, ayrıca Manisa halkevi yayınlarından 'Yunus'un Mezarı' başlıklı kitapçıkta yayınlanmıştır⁴. Bu konuda Macit Aray'ın Yunus Emre ile ilgili yeni araştırmalar sonucunda derlediği ve Yunus Emre'nin Kula ilçesinde olduğunu belgeleyecek tarihi nitelikteki belge örnekleri şunlardır. 1596 - 1597 yılında Emre köyü müderrisi maaşı ve işi konusunda, Manisa şer'ye mahkemesine bir dilekçe ile başvurmuştur. Bu önemli belgenin bulunuşu büyük bir başarıdır.Çünkü bu derece eski bir tarihe varan resmi belge yoktur.

VESİKA 1

Saruhan oğullarından Hızır paşanın Vakfiyesi :

,Kıdvetül-umerâ-il-kiram Umdet-ül küberâil-fiham Zülkadri vel-ihitiram El Muhtas bilmezid'i inâyetul-melikil-âlam Saruhan sancağı bey'i-dame izzehu ve mefahir-ül kuzat'ı velkelâm maadin-ülfazlı ve-l kelâm Adala ve Akhisar ve hâliyye Manisa kadısı olan Mevlâna zide Fazlühüm tevkii-refi-i hümayunuma vasıl olacak malum ola ki Darende-i Ferman-ı vacibül-izan kıdve-l müderrisin Mevlâna Nurullah Zide fazlühüm südde-i saadetime arzuhal edüp Adala kazasına tabi Ğldadis ve Enakris nam karyeler kurbunda merhum Saruhan oğlu Hızır Paşa çiftliği mezra-ı Emre Sultan nam kimesneye ve evlâdına batnen bade batnin şart edüp lâkin etrafına nice Kurra ve mezra'i ilhak olunmakla yetmiş sekiz çiftlik yerleri mezraa hasıl olup senevi beş bin akca mahsul kaydolunmuşken her sene kırk elli bin akça mahsul olup vakfa kemal mertebe vüs'at gelmekle zevaid-i yirmi akça vazifeyle bana medrese tevcih olunup bilfiil Berat temessükat ile mutasarrıf iken evlâdı mücerred cümle mahsulü bel'etmek vakfın zevaidi yoktur deyu müstahak olduğum vazifemin bi kusur aliverüp talep ederim deyu bildirdi. İmdi buyurdum ki, hükmü şerifimle vardıkta, ihzari lâzım olanları meclis-i

⁴ <http://www.kulahem.gov.tr/>

şer'a ihzar ve husemayı beraber edüp bahusus şer'ile görülüp fesh olunmayup ve bilâ özü-şer'i on beş yıl murur etmiş değilse bermucib-i şer-i şerif hak üzere teftiş ve tefahhus edüp ve elinde olan temessükâtı nazar kılup göresiz kazıyye arzolunan gibi ise medrese'i mezbure bilfiil üzerinde ise elinde x olan berât-ı ve temessukâtı mucebinca kemakân zapt-ü tasarruf ettirüp dahi mustahak olduğu vazifesine külli ve cüz'i de subut her ne ise (dört kelime okunamadı) iddirmeyüp şer'a teveccüh edenlere hükmedüp bikusur alıveresiz. Min baat şer'i-şerife ve emrû hümayunuma ve temessükâtına muhalif kimseye inat ve muhalefet ettirmeyüp men'ü dahleden men-ile memnun olmazsa merkumu üzere yazup südde-i saadetime arzeyelesiz. Hak üzere olup tezvirden ve telbisten ve eslemeyeni ve muhtac'ı-arz olanı bildireriz. Tekrar şikayet olunup emrim varumlu eylemeyesiz. Şöyle bilesiz kat'an nazar bu hükmü humayunumu yedinde ibka edüp alamet'i-şerife itimat kılasız, Tahriren fi rebülevvel sene 1004

Bi makamı Kostantaniye

1004 yılı Manisa mahkemesi şer'iyye sicilleri.. M. Çağatay Uluçay'ın 1943 yılında Manisa - Gediz basımevi tarafından basılan 'Yunus'un Mezarı' adlı kitabın 5-6 .ncı sayfelerinden aynen alınmıştır. Dört yüz yıl önce Emre köyünde öteden beri mevcut olduğu vesika ile sabit bir medresenin varlığı da anlatılıyor ki, burada bir irfan merkezi kurulmuş ve bütün teşkilatı ile yüz yıllar boyu nesillerin eğitimi için çalışılmıştır. Yunus Emre'nin geniş kültürü bu kaynaktan gelmektedir. Gittikçe artan vakfın gelirleri ile Emre köyünde Tekkeneşinler tarafından geleneksel merasimler her yıl tekrarlanmış, mevlitler okutulmuş, aşureler kaynatılmış, kurbanlar kesilmiştir. Tekkelerin kapatılmasından sonra halk bu geleneği devam ettirmeğe çalışmaktadır. Bugün ise sadece ziyaretler yapılmaktadır. Abdül'azizin tahta çıktığı zaman Adet olduğu üzere Emre köyü vakfı ve tekkeneshinlik yetkilisi seçilen kimseler hakkında yenilenen Berat da Kula Belediyesi mahzeninde orijinal haliyle saklanmaktadır.

VESİKA :2

— TUĞRA —

(Abdül'aziz Han bin Mahmut)

Bin iki yüz yetmiş yedi senesi zilhicce şerifinin on birinci günü nah-i- ali bahş-i Osmani üzere culus'ü-humayun müemmen müferrah ve vaki olup umumen tecdid'i bürkân olunmak ve kaide'i mer'iyetten saltanat-ı seniyece sarfolunduğuna binaen nezaret olunarak hümayün mülûkanemden Saruhan oğlu sancağında Adala kazasına tabi Emre karyesinde vaki EMRE SULTAN Zâviyesi vakfına vezife-i muayyene ile berveçhi meşrutamın ve bir hasırlık hissemnin ref'ine mutasarrıfın olunan işbu (iki kelime okunamadı) tevdi ve tefrikinin Ali bin Ahnet ve Süleyman bin Mehmet kan feride olup atikberden bittefriğ-tecdid-i (bir kelime okunamadı)çalınmaktannaşı kuyud-u merciin olundukta:hisse olarak mezkur 257 senesi Recebülferd giinlü tarihle mumailayhiman uhtelerinde olduğu tebeyyün eylemiş olduğundan berü kabri-atik Beratları mucibince tecdiden ita olunmak babında ol ferman'ı - âlişan humayunumu verham ve mücbirhüma mumailayhima olup sabık üzere tek ve bir hasırlık mezkur hissemnin ref'ine ve vazifei muayyene kadimesile mutasarrıflar olup Humayun-âlişanıma mugayir bir tasarrufları umuruna tarafetülemre miidahale olunmiya, Şöyle bileler âlemin şerifime itimat kılarlar.

Tahriri fil yevmil'aşri min şehri zilkade Lisenetin tis'a ve seb'ine ve miete ülûf...

Evkaf'i - Humayun Hazinei Celilesine mahsus berat-ı alişan yazılmak üzere varakadır.

Üç, dört, ve beşinci vesikalar mutasarrıf imzası yer alan Emre Sultan Zaviyesi ile ilgili muhasebe kayıtlarıdır.

Türbenin sol tarafında bir mezar vardır ki, burada yatan zat da Bektaşî şairi Behlul Baba hazretleridir. Taptuk'un Şeyh Ömer ve Cafer adlı müridlerinin kabirlerinin de köyümüzün bir buçuk saat kuzeyde Kale denilen mahalde Şeyhli (Ömer Şeyhli) köyünün yakınında bulunduğu, Sait Emre'nin de Kulanın Sarıç köyünde olduğu ileri sürülür.

Isparta Yunus Emre'ye sahip çıkmak konusunda iddialı şehirlerimizdendir. İlk olarak, Gönen ilçesi Pazar Mahallesi'nde, çam ormanları içerisinde bulunan türbenin Yunus Emre'ye ait olduğu ileri sürülmekte ve türbe içerisindeki mezarların Yunus Emre'ye, Taptuk Emre'ye, Buharalı Sinan Efendi ile Şeyh Sadedin Efendi'ye ait olduğu kabul edilmektedir. Manastır mevkiinde bir koruluk içerisinde bulunan türbenin Yunus Emre'ye ait olduğu iddia edilen kabirle ilgili olarak, 'Gsmail Hakkı Bursalı'nın Şakayık adlı eserinde, Yunus Emre'nin mezarının, Keçiborlu yakınında, gölün doğu tarafında, dağ sırtında bir köyde, bir çatı altında bulunduğu belirtilmiş olması 4 mezarlı türbenin Yunus Emre türbesi olduğunu göstermektedir', denilir. Şeyh Saadeddin adına bir vakfiyesi olan korudaki türbede kabirlerden birinin vakfiye sahibi Şeyh Saadeddin'e ait olduğu kabul edilir. Türbe civarında her yıl Aşure gününde aşure pişirilmekte ve Yunus Emre törenlerle anılmaktadır.

Türbe, çevresinde birçok mezar bulunan çam ağaçları arasında, üzerinde kiremit çatısı bulunan bir türbedir. Yakın zamanlarda restore edilmiş olup çevresinde yapılan değişikliklerle, her yıl haziranın son haftasında düzenlenen "Yunus Emre Anma Günü" halkın oturabileceği alanlar açılmıştır. Türbe içindeki sandukalarının üzerinde yeşil örtü vardır. Bazı sandukaların üstünde havlu, seccade ve eşarp örtülüdür. Türbenin içi geniş ve namaz kılmaya elverişlidir. Türbenin duvarlarında Yunus Emre'nin sözleri asılıdır.

Bu türbeye daha çok çocuğu olmayanlar ile evlenme çağına girmiş gençlerin giderek ziyaret ve adaklarda bulundukları söylenir. Adak sahipleri türbeye seccade, eşarp, havlu koymakta ve pilav gününe katkı sağlamaktadır. Belli bir ziyaret günü olmamakla beraber cuma günü ve hafta sonları ziyaretçiler fazlalaşmaktadır. Mezarların bulunduğu ormana Manastır (mana-sır denilmiştir. Sonra mana esastır ve manastır olmuştur.) denilmektedir. Aslında Hristiyanlara ait en ufak bir işaret yoktur. Burada Manastır ormanlık yer anlamındadır. Yeni adı Pazar Mahallesi'dir. Mezarların 1963 senesine kadar tapulu vakfiyesi varken, kadastro geçince vakfın arazileri ormana verilmiştir. Bu gün mezarlar eski Belediye reisi Mehmet Özgün ve bakkal Hüseyin Uğur tarafından korunmaktadır. Mevcut ormanların ayakta kalması bu kutsal mezarlar sayesinde, denilir.

Isparta'nın Keçiborlu ilçesinde de Yunus Emre'ye ait olduğu kabul edilen bir kabir bulunmaktadır. Yasin Erdenk'in çalışmasından öğrendiğimize göre, Keçiborlu İlçesinde Aşağı Mahalle'de Değirmen Sokak'ta bulunan bir türbedir⁵. Üstü çatı ile kapalı yola bakan bir penceresi ve kapısı vardır. Türbenin içinde büyük bir sanduka vardır. Sanduka yeşil kadife örtü ile kaplıdır. Duvarları seccade ve Yunus'un sözleri ile kaplıdır. Burası daha önceleri Garip Tekke adı ile anılan bir türbeymiş. Fakat Kükürt işletmelerinde çalışan mühendis bir bayan, rüyasında Yunus Emre'yi görür, mekanının burası olduğunu söyler. Bu bayan türbeyi restore ettirdikten sonra ismi Garip Tekke olan yapının kitabesini Yunus Emre olarak değiştirir. O zamandan beri burası, Yunus Emre türbesi olarak bilinmektedir.

Türbeye okuyacak çocuklar için, çocuk olması için ve her türlü dilek için gelir, dua edilir ve adak adanır. Adak olarak da küçükbash hayvan, para, mum yakma ile tekke aşısı denen bir aş adanır. Tekke aşısı çevredeki çocuklara ve yoldan geçenlere ikram edilmiştir. Türbenin çevresinin temiz olması hakkında bir rivayet de şudur. Eskiden türbenin karşısında bir çeşme varmış. Bu çeşmeden mübarek gecelerde türbeden çıkan dede abdest alır ve türbeye girer. Bu çeşmenin yanına bir hayvan bağlandığında veya pislik atıldığında bunları yapanlar zarar görürmüş. Bu yüzden çevre halkı temizliğe önem vermiştir.

Isparta'da son olarak Uluborlu ilçesindeki kabirle ilgili olarak tekrar Yasin Erdenk'in çalışmasından öğrendiğimize göre, Yunus Emre'nin mezarı Uluborlu'da Kabal Mahallesi'nde bağlar ve bahçelere bakan bir yamaçta betondan dört köşeli bir tak şeklindedir. Sait Demirdal'dan (1886-1973) iktibasla burasıyla ilgili şunları yazar: "Buraya en çok Buhara, Semerkant taraflarından uzun kollu, tüylü kalpaklı, hırkalı dervişler gelir, burada günlerce kalırlardı. Bina ve türbenin Uluborlu'da bulunması dikkatle üzerinde durulması gereken bir husustur. Çünkü Uluborlu'da Emre Mahallesi, Emrem Cami, Kemerli Emrem Çeşmesi bulunması bunların emlak kaydının maliyede bu adlarla yer alması türbenin içinde de bir kabir görünmesi Yunus Emre'nin Uluborlu'da medfun bulunduğunu göstermektedir.

⁵ ERDENK Yasin, Isparta Yöresi Ziyaret ve Adak Yerleri, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üni., 2001

Fuat Köprülü, Isparta civarında Keçiborlu'nun şarkında bir yerde olması gerekir, derken Uluborlu ilçesini tarif etmektedir. Toprak damlı olan bu türbe ve tekke 1914 Savaşı sonuna kadar sağlamdı. Damının yuğrulup karının küründüğünü hepimiz gördük. Mahallenin adı, çeşmesi ve camisi bulunması Yunus Emre'nin Uluborlu'da medfun olduğu düşüncesini kuvvetlendirir. Eski kayıt ve şerri ilanların tetkikinden anlaşılıyor ki Emre kaydı hicri 900 senelerinden sonradır. Daha evvel ki kayıtlar Yunus Emre Hazretleri şeklindedir." Bugün de Yunus Emre'nin mezarı her türlü sıkıntı için bir ziyaret kapısıdır. Bir görüşe göre ise, Babai isyanından (1240) kaçan ahilerin bir kısmı Uluborlu'ya gelip yerleşmişlerdir. Bunlara ait türbeler ve Arpacık adıyla anılan bir çeşme günümüze kadar gelmiştir. Yunus Emre'nin hocası olan Taptuk Emre ve Ahi Evran, Babai isyanlarında öldürülmüş, ayrıca Moğol baskıları sonucunda ahiler güvenlikleri için Anadolu'nun batısına doğru gelmişlerdir. Bu göçler sırasında büyük şair Yunus Emre'nin de bölgeye gelmiş olduğu tahmin edilmektedir.

Ordu'nun Ünye ilçesinde Yunus Emre'ye ait olduğu ileri sürülen kabir de ilgi odağıdır. Yunus Emre'nin türbesi Ünye'ye üç kilometre uzaklıkta Saraçlı mahallesi ve Gölevi köyü tepelerinde elli dönümlük yeşil bir arazi içindedir. Türbenin bulunduğu tepe Ünye'ye kuşbakışı hakimdir.

Bu bölgede yapılan araştırmalarda birçok Selçuklu sanatı ile yazılmış mezar taşları bulunarak sandukanın çevresine konulmuştur. Ayrıca eski mezarın baş ve ayak uçlarında Selçuklu tarzı mezar taşı bulunmuş, fakat ne yazık ki, taş yöredeki insanlar tarafından çimento ve sıva ile onarıldığı için üzerindeki yazılar okunamaz hale gelmiştir. Ancak daha önce bu taşta Ali oğlu Yunus yazısının okunduğu söylenmektedir. Kiraztepe mevkiindeki mezarın üstüne 1998 yılında Ünye Belediyesi tarafından türbe yaptırılmıştır. Ünyeliler yıllardır Şehnuz olarak adlandırdıkları mezarın Yunus Emre'nin olduğuna

kesinlikle inanmışlardır. Bu mezar Şeyh Yunus Emre'ye aittir diyerek zaman geçtikçe Şeyh Yunus söyleyişi kısaltılarak -Şeyhnus - Şehnuz haline gelmiştir. Halkın muhayyilesinde Niksar'da medfun bulunan Melik Danişmend ile Yunus Emre hakkında bir bağlantı oluşur. İkisi de aynı şeyhe ve dergaha bağlıdır. Ne var ki, biri Danişmendli emiri, diğeri ise gönüller sultanıdır. Güya Melik Danişmend'in türbedarında bulunan el yazması bir eserde Melik Ahmet ve Yunus hakkında bir takım bilgiler yer alır.

Bursalı Yunus Emre

Mahmud Esad Coşan'ın 'Yunus Emre Ve Tasavvuf' isimli makalesinden öğrendiğimize göre, Bursalı Yunus, Emir Sultan (1368-1430) zamanında yaşamış bir tasavvuf ehlidir. Emir Sultan'dan feyz alan ve "Şol cennetin ırmakları", "Kâbenin yolları bölük bölüktür" gibi ilâhileri söyleyen Yunus'un Mevlana çağındaki Yunus'tan farklı olduğu görülür. Yunus Emre'ye mal edilen şiirlerin yüzde altmış beşinin Bursalı Yunus'a ait olduğu ileri sürülür. Onun, şiirlerinde kimseyi tedirgin edecek mısralara yer vermemiş, müteşerri, müeddeb bir şair olduğu anlatılır. Mustafa Tatçı'nın makalesinden öğrendiğimize göre, Aşık Yunus'un kabri Niyazi Mısıri tarafından bulunmuş, 1730'da Yedekçizade Ali tarafından tamir edilmiştir⁶. Muhtemelen Emir Sultan'ın müridlerinden olan Bursalı Yunus Halveti-Nurbahşi tarikatı mensubudur.

Erzurum-Tuzcu Köyü-Yunus Emre

Şehir merkezine 10 km mesafede bulunan eski adıyla Duzcu ya da bugünkü ismiyle Tuzcu köyünde Kadiri meşayihinden büyük veli Hacı Hasıl Hazretlerinin ve daha bir çok zevatın türbeleri dışında Yunus Emre ve Tapdık Emre adına iki türbe de yer alır. Aziz Karaca'nın ziyareti esnasında köyün orta yerinde, evlerin arasında, ortalama elli altmış metre karelik bir alanda üst üste yatan 570 şehidin yürek burkan hatırası insanı 1918'lere götürür. Anlatılanlar Erzurum'un, Rus ve Ermeni katliamlarına maruz kaldığı günlere aittir. Dutçu Köyündeki katliamın hikayesi şöyledir. Önce, on kadar atlı-silahlı Ermeni çetesi köye gelir, köyün gençleri müdahale etmek isterlerse de ileri gelen yaşlılar müsaade etmez ama çok geçmeden atlı-silahlı çetenin sayısı artar, köyü doldurur. Mevsim kıştır, kar diz boyudur. Bir yolunu bulan kaçır, köyü terk eder. Kaçamayan çocuk yaşlı, kadın ve hastalardan oluşan 570 çaresiz, kimsesiz insanı bir eve doldururlar ve benzin döküp ateşe verirler⁷.

Molla Ziya katliam akşamı köyde değildir, ertesi gün köye geldiğinde yakılmış, yıkılmış, viran olmuş bir köyle ve hâlâ yanmakta olan köylülerin, çoluk çocuğunun, yakınlarının dumanı ile, kömürleşmiş cesetleri ile karşılaşır. Ermeniler yaktıkları ve kaçmalarını sağladıkları Dutçu köylülerinin evlerine yerleşmişlerdir. Molla Ziya, ilk şoku üzerinden attıktan sonra silahını almak için evine girdiğinde, deli-divane olmuş, konuşamaz durumdaki ihtiyar annesi ile karşılaşır. Nasıl olmuşsa yanmaktan kurtulmuştur yaşlı kadın. Molla Ziya, silahını alır, at sesleri duyduğu ahıra girer ve yedi-sekiz tane atın bağlı olduğu görür. Biraz daha dikkatini toplar ve bakar ki, ahırın bir köşesinde atların sayısı kadar Ermeni çeteci, uyumaktadırlar. Evlat acısı, kardeş acısı, amca, dayı, hala, teyze acısı ile kıvranan Molla Ziya, cesaretini toplar ve az bir zaman içinde hepsini öldürmeyi başarır. Mevsim kıştır, vakit gecedir, silah sesini duyan diğer çeteciler Molla Ziya'nın evini kuşatmadan koşar köyün mezarlığında bulunan Yunus Emre'nin mezar taşına sarılır ve orada yatan veliler hürmetine Yaratan'dan yardım ister. Ermeniler, kardaki izleri takip ederek mezarlığa girerler, ama her yeri didik didik aradıkları, hatta bu arama sırasında Molla Ziya'ya dokundukları halde bulup yakalayamazlar.

⁶ TATÇI Mustafa, Bir Yunus Emre Takipçisi: Bursalı Yunus Emre

⁷ Devlet arşivlerinde 'Erzurum Köylerinde Ermenilerce Katledilen İslam Nüfusu ile Yakılan Köy ve Haneleri Gösterir Cetvel' başlıklı belgede, Pasinler Kazası Kaymakamlığının Şark Cephesi Kumandanlığına gönderdiği 21.X1. 1921 tarihli yazı ile, ahalisi katliama uğrayan İslam nüfusun miktarı ve mevkileri başlığı altında Tuzcu karyesinde 490 kişinin kamilen katliam edilmiş olduğu belirtilir.

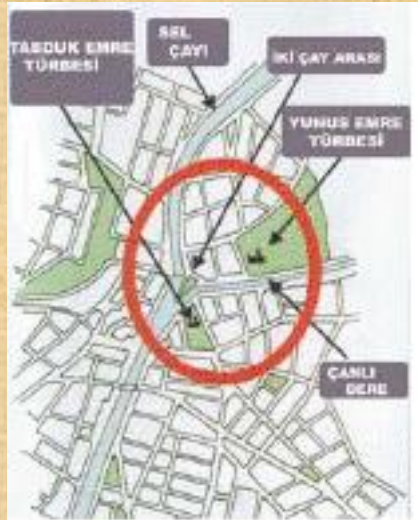
Ayaklarında ayakkabısı olmayan Molla Ziya, belindeki kuşağı iki parça ederek ayaklarına sarar ve karlara bata-çıkı, o gece yedi kilometrelik yolu kat eder ve Erzurum'a ulaşır.

İzmir-Tire Yunus Emre Mescidi (Zaviye)

A.Munis Armağan'ın 'Devlet Arşivlerinde Tire' adlı eserini kaynak gösteren <http://tireportal.com/>'dan öğrendiğimize göre, İstiklal Mahallesi, Kapılı Grim Sokakta yer alan mescidin banisi üzerinde tartışmalar bulunmaktadır. Önceleri zaviye kayıtları içinde yer alan yapının Yunus Emre'ye ait olabileceği konusundaki tartışmalar hala devam etmektedir. Yunus Emre'nin şeyhi olan Tapduk Emre'nin Tire'deki Balım Sultan Türbesi'nde yatmakta olan Balilerden Lütfullah Çelebi'nin soy zincirinde yer alması da konuya ciddiyet kazandırmaktadır. Sicil ve vakıf kayıtlarında sadece Yunus Emre adının bulunması ve bunu besleyici başkaca bilgilerin bulunmayışı konuyu şimdilik çözümsüz bırakmaktadır. 1531 tarihinde Tire mahalleleri içinde Yunus Emre adının olması ve bu yüzyılda mahalle oluşumu ile bu dönemde, "Emre Kadı Zaviyesi" adıyla bir zaviye kaydının da önem taşımaktadır. Bununla birlikte, Yunus Emre Mescidi'ne yönelik vakıflar içinde, 1893 (H.1312) tarihli Zübeyiroğlu Hacı Mehmet bin Abdullah'ın 2 dönümlük zeytinlik vakfından başka her hangi bir vakıf kaydı görülmektedir. Zübeyiroğlu vakfiyesinde, mescidin doğusunda babasının yaptırmış olduğu kuyunun bakımının da üstlenilmesini koşula bağlamaktadır. Kare plana sahip mescit, defalarca onarım gördüğünden ne yazık ki, özelliklerini yitirmiştir. Halk arasında Kapılı Grim Mescidi olarak da tanınan yapı, bugün ahşap çatılı olup kiremit bir örtüye sahiptir. Cumhuriyet'e kadar, mescit çevresi Yunus Emre Mahallesi olarak varlığını sürdürmüştür. Bu arada Türkiye Kültür Mirasları listesinde, Tire'de Yunus Emir Camii, Haziresi ve Çeşmesinin kayıtlı olduğunu belirtelim.

Afyon-Sandıklı-Yunus Emre ve Tapduk Emre

Döneminin ünlü Türk Mutasavvıfı ve halk ozanı olan Yunus Emre'nin, bilahare Sandıklı'nın bir mahallesi haline getirilen Yunus Emre Mahallesi (Çay Köyü), iki ayrı yönden gelen daha sonra birleşerek vadi boyunca akıp Menderes nehrine ulaşan Sel Çayı ve Çanlı Dere olarak anılan iki çayın birleştiği yerde hocası Tapduk Emre ile birlikte yaşamış olduğu bilinmektedir. Halen bu çayın bir tarafında Yunus Emre'nin diğer tarafında da Tapduk Emre'nin kabirleri bulunmaktadır. Yunus Emre'nin hocası olan Tapduk Emre'nin kabri Sandıklı ilçesinde eski ismi Çayköy olan bugünkü Yunus Emre mahallesindedir. Burada Yunus Emre'ye ve şeyhi Tapduk Emre'ye ait mezarlar, iki dere arasında yer almaktadır. Sandıklı Tapu Sicil Müdürlüğünde Tapduk Emre adına kayıtlı, Ada no:414, Parsel no:12, Kütük Sayfa no:1239, Pafta no:55, 95 metre karelik alan Vakıflar Genel Müdürlüğü adına kayıtlı belgeyle mevcuttur. Esasen Tapduk Emre'nin Şeyhi olan Barak Baba'nın da kabri Sandıklı'da bulunup, Barak Evleri ve Barak Baba Türbesi diye bilinir. Yine Barak Baba'nın Şeyhi olan Sarı Saltuk'un da türbesi Sandıklı'ya bağlı, ismiyle anılan Saltuk Köyündedir. Bunlarla birlikte bu zincirde halka olmuş daha nice evliyanın ilçe merkezinde ve köylerinde kabirleri bulunmaktadır: Hacim Sultan, Yalınca Sultan, Nasreddin Sultan gibi Horasan erenlerinden olan bu şahsiyetler Yunus Emre'nin müridlerinden olup, mezarları Sandıklı İlçe merkezinde veya yakın köylerindedir. Sandıklı ilçesini ilim ve irfan yurdu haline getiren Yakup Çelebi Yunus Emre'nin şiirlerinde bahsettiği Seydi Balum (Seydi Sultan veya Balum Sultan olarak ta bilinir) dur. Müridlerinin Yunus Emre'yi sık sık ziyaretlerinden, kabrinin Sandıklı'da olduğuna bir işarettir. Seydi Balum ile sık sık görüşen Yunus

Emre şu dizelerinde bunu dile getirmektedir:

"Seydi Balum ilinden
şeker damlar dilinden
Dost bahçesi yolundan
eve dervişler geldi.
Yunus kulun umutsuz
kimsesi yok yalunuz
Feda olsun canımız
eve dervişler geldi."

Sandıklılı şairlerden Şeyh Hamza 1758 yılında kaleme aldığı bir manzumesinde,

"Çay köyüdür iki dere arası,
Yunus Emre'dir O'nun aşinası,
Gel sorarsan Tapduk Emre,
O'dur hocalar hocası."

diyerek 3 asır öncesinden Yunus Emre'nin ve Tapduk Emre'nin kabirlerinin Sandıklı Çay köyünde olduğunu belirtmiştir. Yine

Lamii'de (Çelebi,1472-1532) Nefahat el-üns tercümesinde "İki çayın birleştiği yerin kurbunda yatur" diye Yunus Emre'nin kabrini bildirmiştir. Görüldüğü gibi Şeyh Hamza ve Lamii Çelebi, iki dere arasında olarak belirttikleri Yunus Emre'nin mezarının, Sandıklı Yunus Emre mahallesindeki Sel Çayı ile Çanlı Dere arasını tarif etmişlerdir. 2000 yılından beri her yıl düzenlenen 'Sandıklılı Yunus Emre ve hocası Tapduk Emre yi anma etkinliği'nde Yunus Emre Mahallesinde yer alan Yunus Emre ve Hocası Tapduk Emre'nin mezarı başında dua edilir, Cuma namazı sonrası adlarına mevlit okutulur. Ve konuklara, Yunus Emre Mahallesindeki parkta etli pilavdan oluşan Yunus Aşı ve ayran ikram edilir.

Afyon-Döğer Emre Tekkesi

Yunus Emre ile bağlantı kurulan son yapı hakkında Afyon Valiliği'nin web sitesinden öğrendiğimize göre, Döğer Beldesinin 5500 m. güneydoğusu, Aslankaya Anıtının 1400 m. doğusu, Emre Gölünün 150 m. güneydoğusunda yer alan Emre Tekke'si baraj gölünün güneydoğu ucunda bir tepe üzerinde kesme taş kaplamalı güney kuzey doğrultulu dikdörtgen prizmal bir yapıdır. Güney yönde avlusu vardır. Batı eteğinde temel kalıntıları görülmekte olup burasının XVII- XVIII. yy. yerleşim yeri Emre köyü olduğu sanılmaktadır.

Tekkenin kapısı güneye bakmaktadır. Kapı çevresinde ahşap ve mermer hatıllar vardır. Kapı üstünde ise 'Mülk Allah'ındır.' yazısının bulunduğu büyük bir taş blok yeri görülmekte olup taş yerinden aşağı düşürülmüştür. Geçten tonoz dıştan üçgen çatı biçimindedir ve taş kaplamalıdır. Her iki uzun duvarlarda ikişer küçük penceresi vardır. Uzun duvarların ortasında mermer sütunçeler ve üzerine konan başlıkları çıkıntı halinde durmaktadır. Başlık üzerinden çıkıntı kemer dolanmaktadır. Gç duvarlar sıvalı ve badanalıdır. Sıvı üzerinde baskı ile yapılmış duvar süslemesi görülmektedir. Süslemelerin büyük çoğunlukla tahrip olmasına rağmen korunan kısmından motiflerin güzelliği gözlenebilmektedir. Yapıda kullanılan taşlardan bazıları devşirme olup Bizans dönemine ait sütunçe ve başlıklardır. Ayrıca üzerinde hayvan kabartmaları bulunan arşitrav parçası avluda kırık olarak durmaktadır.

1781 yılında Karahisar Mutasarrıfı Kanyeyici Bekir Paşa, Emre köyü halkını (bazı suçlara dayanarak)

Tekkeye kapatıp yakmıştır. Tepenin eteğindeki temel kalıntılar bu köye ait olmalıdır. Tekkenin daha sonra onartıldığı sanılmaktadır. Emine Parlak'ın 'The Village and Zawiya of Emre Sultan' isimli çalışmasından daha detaylı olarak öğrendiğimize göre, Emre Sultan Zaviyesi ve Köyü halkı 1781 senesinde anayol güzergahında hırsızlık ve gizli seremoniler yapmakla itham edilir. Bu sebeple mülkleri hükümet tarafından ellerinden alınır. Türbe ve zaviye ateşe verilir ve on bir kişi öldürülür. Emre Sultan Köyü ve zaviyesi bu olayın sonucu olarak ortadan

kalkmakta ve zaviyenin mevcut kısımlarının kontrolü, vakıf şartlarına aykırı olarak Seyyid Abdullah isminde Bektaşî tarikatından olmayan birine verilmektedir. Bu kişinin zaviyeyi zarara uğrattığı anlaşılıyor. Fakat bu durum 1783'te değişir. Bu tarihten itibaren zaviye, merkezi hükümet tarafından yapılan açıklama sonucunda tekrar Bektaşî tarikatından olan Seyyid Mehmet Ali Dede'ye verilir. Bu dönemde türbenin tamir edildiği görülüyor. Çı duvarlarda yer alan lale dekorasyonu, muhtemelen 1783'ten sonra yapılmıştır. Netice olarak zaviye ve türbe kuvvetli ihtimalle XIV. yüzyılın sonlarında inşa edilmiştir. Arşiv dokümanlarına göre Fatih döneminde Bektaşî tarikatı ile ilgili olup başından beri heterodoks bir yapıya sahip bulunmakta idi.

Ayrıca Yunus Emre'nin mezarının (veya makamının) Sivas yakınında bir yol üzerinde (!), Tokat'ın Niksar ilçesi ile mutasavvıf Niyazi Mısri tarafından Limni Adası'nda bulunduğu ifade edilmiştir. Azerbaycan'da üç yerin varlığı da ileri sürülmektedir.

Kaynakça

1. <http://www.yunusemre.gov.tr/>
2. <http://www.kulahem.gov.tr/>
3. <http://tiremportal.com/>
4. KAYA Doğan, Yunus Emre'nin Aksaray Ortaköy'deki mezarı üzerine düşünceler
ERGÜN Mustafa, Yunus Emre'de Tasavvuf ve Eğitim
- 5.
6. COŞAN Mahmud Es'ad, YUNUS EMRE VE TASAVVUF
KÖPRÜLÜ Fuad, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara,
- 7.
- 1984
8. GÖRKAŞ Gürhan, AFYONKARAHİSAR TASAVVUF HAREKETLERİ DÜŞÜNCESİ -1-
9. BAŞGÖZ İlhan, Yunus Emre
10. ERDENK Yasin, Isparta Yöresi Ziyaret ve Adak Yerleri, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üni., 2001
11. KARACA Aziz, 570 Şehit Bir arada, Yeni Mesaj
12. TATÇI Mustafa, Bir Yunus Emre Takipçisi: Bursalı Yunus Emre
Ayrıca Yunus Emre'nin mezarının (veya makamının) Sivas yakınında bir yol üzerinde (!), Tokat'ın Niksar ilçesi ile mutasavvıf Niyazi Mısri tarafından Limni Adası'nda bulunduğu ifade edilmiştir. Azerbaycan'da üç yerin varlığı da ileri sürülmektedir.

Kaynakça

1. <http://www.yunusemre.gov.tr/>
2. <http://www.kulahem.gov.tr/>
3. <http://tiremportal.com/>
4. KAYA Doğan, Yunus Emre'nin Aksaray Ortaköy'deki mezarı üzerine düşünceler
ERGÜN Mustafa, Yunus Emre'de Tasavvuf ve Eğitim
- 5.
6. COŞAN Mahmud Es'ad, YUNUS EMRE VE TASAVVUF
KÖPRÜLÜ Fuad, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Diyanet İşleri Başkanlığı, Ankara,
- 7.
- 1984
8. GÖRKAŞ Gürhan, AFYONKARAHİSAR TASAVVUF HAREKETLERİ DÜŞÜNCESİ -1-
9. BAŞGÖZ İlhan, Yunus Emre
10. ERDENK Yasin, Isparta Yöresi Ziyaret ve Adak Yerleri, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üni., 2001
11. KARACA Aziz, 570 Şehit Bir arada, Yeni Mesaj
12. TATÇI Mustafa, Bir Yunus Emre Takipçisi: Bursalı Yunus Emre